
Sprawozdanie z działalności adwokatury w 1985 roku

Palestra 30/7(343), 90-104

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NACZELNA RADA ADWOKACKA**A. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ADWOKATURY
W 1985 ROKU****1. WSTĘP**

Naczelna Rada Adwokacka na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. -Prawo o adwokaturze przedstawia Radzie Państwa sprawozdanie z działalności adwokatury w 1985 r. Jest to już czwarte sprawozdanie złożone w tym trybie po wprowadzeniu nowej ustawy, ostatnie w bieżącej kadencji Naczelnej Rady Adwokackiej i samorządu adwokackiego. W listopadzie bieżącego roku zostanie zwołany następny Krajowy Zjazd Adwokatury, który wyłoni na okres kolejnej 3-letniej kadencji (do roku 1989) nowe organy samorządu adwokackiego.

W sprawozdaniu niniejszym uwzględniono przede wszystkim te problemy adwokatury, które zostały określone jako problemy szczególnie istotne w stanowisku Komisji Prawnej Rady Państwa i w stanowisku samej Rady Państwa na jej posiedzeniu w dniu 17 czerwca 1985 r. (protokół pos. 13/ 85).

W sprawozdaniu zostały przedstawione zagadnienia, które odnoszą się nie tylko do samej adwokatury i spraw jej samorządu, ale również do spraw natury ogólniejszej, będących wyznacznikami pozycji adwokatury w systemie prawnopaństwowym PRL oraz w systemie organów ochrony prawnej w naszym państwie.

Jeszcze w roku 1984 w Naczelnej Radzie Adwokackiej i w jej Prezydium zaczęły się zarysowywać znaczne trudności w funkcjonowaniu tego organu, co znajdowało m. in. swój wyraz na gruncie kontaktów z władzami państwowymi i politycznymi. Trudności te nasiliły się zwłaszcza w pierwszej połowie 1985 roku i doprowadziły do stanu, który można określić mianem kryzysu samorządowego w łonie adwokatury.

W dniu 14 kwietnia ubiegłego roku Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Maria Budzanowska zgłosiła na posiedzeniu plenarnym Naczelnej Rady Adwokackiej rezygnację z dalszego pełnienia swojej funkcji. W dwa miesiące później na posiedzeniu plenarnym w dniu 16 czerwca 1985 r. Naczelna Rada Adwokacka powołała w drodze wyboru do pełnienia funkcji Prezesa adw. dra Kazimierza Łojewskiego — zgodnie z § 14 ust. 1 regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich z dnia 2 października 1983 r.

W związku z tymi wydarzeniami Naczelna Rada Adwokacka oraz przeważająca większość całej adwokatury reprezentują pogląd, że zmiana na stanowisku kierownika najwyższego organu samorządu adwokackiego nie była wynikiem jakichkolwiek rozgrywek natury personalnej, ale zrodziła się z narastających od dawna niepokoju i wątpliwości nurtujących adwokaturę w zakresie jej najżywoźniejszych spraw. Należy stwierdzić, że zarówno w 1984 r. jak i w 1985 r. w adwokaturze i w jej samorządzie dokonywał się proces weryfikowania słuszności stosowanych dotychczas ocen i środków, jak również proces klarowania się poglądów na rolę adwokatury i jej samorządu w systemie prawnopaństwowym naszego kraju. Należy również podkreślić, że procesy te dokonywały się prawie wyłącznie w łonie samej adwokatury, na płaszczyźnie jawnej powszechnie znanej wymiany poglądów.

Nie można nie dostrzegać, że od czerwca 1985 r. dokonał się w samorządzie adwokackim proces przewartościowania samej koncepcji kierowania adwokaturą. Obejmował on zarówno sprawy samorządowe jak i problemy odnoszące się do pojmowania roli adwokatury w państwie i społeczeństwie.

Rekapitulując — jeszcze w ciągu 1985 r. koncepcja ta zaowocowała w takim ukształtowaniu modelu funkcjonowania samorządu, który stał się odpowiedzialny nie tylko w zakresie wykonywania prawa o adwokaturze zgodnie z jego literą i intencją, ale również w zakresie ukształtowania właściwych kontaktów i zasad współpracy tego samorządu z władzami państwowymi i politycznymi na gruncie wzajemnego zrozumienia i zaufania.

Jest ambicją naczelnego organu adwokatury praca nad dalszą realizacją tego modelu jeszcze w ramach bieżącej kadencji oraz tworzenie już obecnie najwłaściwszych warunków do jego doskonalenia w następnych kadencjach. Nie wolno przy tym oczywiście tracić z pola widzenia faktu, że wypracowanie właściwego modelu nie może nastąpić od razu i wymaga znacznego wysiłku ze strony naczelnych organów adwokatury. Jego tworzeniu i doskonaleniu sprzyjać będzie z pewnością postępujący proces normalizacji sytuacji społeczno-politycznej w naszym kraju.

W roku 1985 Naczelna Rada Adwokacka podjęła uchwałę o zwołaniu narady aktywu samorządowego i społeczno-politycznego adwokatury w celu dokonania oceny sytuacji w adwokaturze oraz opracowania założeń do programu działania samorządu adwokackiego do końca bieżącej kadencji. Narada ta odbyła się w dniu 21 września 1985 r. z udziałem zaproszonych przedstawicieli władz politycznych i państwowych, m. in. ówczesnego kierownika Wydziału Społeczno-Prawnego KC PZPR Janusza Kubasiewicza, podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zdzisława Jędrzejczaka, Prezesa Sądu Najwyższego Jana Żaka i zastępcy Prokuratora Generalnego PRL Hipolita Starszaka. Na naradzie tej zostały m. in. ogłoszone dwa referaty programowe przez Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej adw. dra Kazimierza Łojewskiego („Adwokatura i jej samorząd”) i członka Prezydium NRA, Przewodniczącego Zespołu Partyjnego przy NRA adw. prof. dra hab. Kazimierza Buchałę („Z rozważań nad modelem adwokatury w państwie socjalistycznym”). Podjęta na tym posiedzeniu rezolucja wskazywała przede wszystkim na fakt, że obecna struktura samorządu adwokackiego w sposób najbardziej pełny realizuje postulat demokracji zarówno w sferze wolnych i nieskrępowanych wyborów do samorządu, jak i całej jego działalności. Takie ukształtowanie prawa o adwokaturze jest dowodem zaufania ustawodawcy do dojrzałości politycznej i społecznej adwokatury, zaufania, którego nie wolno jej zawieść. Opierając się na tych przesłankach, rezolucja określiła podstawowe zadania samorządu na okres do zakończenia obecnej kadencji. Zadania te znalazły prawie w całości swoje odzwierciedlenie w uchwale podjętej na posiedzeniu Naczelnej Rady Adwokackiej w dniu 26 października 1985 roku i stały się podstawą wniosków zawartych w rozdziale 10 niniejszego sprawozdania.

Naczelna Rada Adwokacka i jej Prezydium przywiązywały szczególną wagę do realizacji wytycznych zawartych w stanowisku Komisji Prawnej Rady Państwa. I tak dążenie do pogłębienia i rozwinięcia samorządności we wszystkich ogniwach adwokatury znalazło swój wyraz nie tylko w zorganizowaniu narady aktywu samorządowego i społeczno-politycznego adwokatury, ale również w coraz szerszym angażowaniu do współpracy z Naczelną Radą Adwokacką okręgowych izb adwokackich i zespołów adwokackich. Formy tej współpracy wynikały nie tylko z przesłanek zawartych w prawie o adwokaturze, ale także z tradycyjnie funkcjonujących w samorządzie zasad współpracy koleżeńskiej.

Chodziło tu o wciągnięcie również w sposób nieformalny jak najszerzej liczby adwokatów do wypowiedzania się na tematy adwokatury i jej miejsca w społeczeństwie i w państwie, a tym samym do ponoszenia współodpowiedzialności za jej losy.

W roku 1985 zwiększono liczbę adwokatów i aplikantów adwokackich zgodnie

z zaleceniami Komisji Prawnej Rady Państwa. Liczba adwokatów wykonujących zawód w 405 zespołach adwokackich została zaplanowana na 3616 osób w 1985 r., a liczba aplikantów adwokackich wzrosła do 400.

W adwokaturze funkcjonuje system szkolenia zawodowego, który w ubiegłym roku był realizowany przede wszystkim na zasadach decentralizacji przez oparcie się na programie samokształcenia. Ten kierunek był zgodny z zaleceniami Komisji Prawnej Rady Państwa. Niezależnie od tego samorząd adwokacki przywiązywał dużą wagę do form doskonalenia zawodowego organizowanego centralnie, jak np. sympozja, seminaria i wykłady.

Zagadnienia etyki zawodowej były również — jak zwykle — w centrum uwagi samorządu. Opis realizacji zadań w tym zakresie został zawarty w rozdziałach 3 i 4 niniejszego sprawozdania.

Wszystkie działania samorządowe były wykonywane w duchu nowego modelu idei samorządności, o którym była już mowa wyżej. Należy w związku z tym stwierdzić, że działania te przynoszą już konkretne rezultaty w dziedzinie realizacji przez samorząd adwokacki polityki porozumienia i rozwoju socjalistycznej demokracji. Polityka ta zyskuje w adwokaturze coraz więcej zwolenników, co upoważnia do stwierdzenia, że postawy kontestacyjne lub niezgodne z linią porozumienia narodowego mogą być rozpatrywane wyłącznie jako zdarzenia, wyjątkowe.

Nie wolno nie odnotować znacznego wkładu adwokatury i jej samorządu w prace związane z wyborami do Sejmu PRL w październiku 1985 r. Wyrażały się one m. in. w udzielaniu opinii i konsultacji prawnych ogniom i organizacjom wyborczym, jak również w bliskim współdziałaniu adwokatury z komórkami Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

2. CHARAKTERYSTYKA STANU ADWOKATURY W 1985 R.

a) Dane dotyczące stanu adwokatów — informacja o stanie liczbowym

Według stanu na 31.XII. 1985 r. polska adwokatura liczyła 3.528 adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich. Obserwuje się stałą tendencję do wzrostu liczby adwokatów. Ponadto 43 adwokatów na podstawie zezwolenia Ministra Sprawiedliwości wykonywało zawód indywidualnie.

W 1985 r. wpłynęło 413 wniosków o wpis na listę adwokatów, z czego pozytywnie załatwiono 320.

Na 1986 r. Naczelna Rada Adwokacka w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości ustaliła plan rozmieszczenia adwokatów, aplikantów adwokackich i zespołów adwokackich, przewidujący wzrost liczby adwokatów do 3.800 osób, aplikantów do 500 osób.

Uchwała o zwiększeniu liczby adwokatów wykonujących zawód w zespołach została podjęta pomimo złej, a często bardzo złej sytuacji lokalowej zespołów adwokackich. Czyni to obowiązek poprawy warunków lokalowych, spoczywający na samorządzie adwokackim, jeszcze bardziej nagłym. Dodać przy tym należy, że wyposażenie zespołów adwokackich w urządzenia techniczne jest zupełnie niewystarczające. Wszystkie jednostki organizacyjne adwokatury posiadają jedynie 6 aparatów kserograficznych i 6 powielaczy, w dodatku w większości przestarzałych i wymagających wymiany. Właściwie jedynymi urządzeniami technicznymi jakie posiadają zespoły, są maszyny do pisania i ew. kalkulatorki.

Liczba przyjmowanych spraw w 1985 r. była zróżnicowana, podobnie jak w latach ubiegłych, choć następuje pewne powolne wyrównanie tej liczby, zwłaszcza wskutek

odpowiednio ukształtowanego planu rozmieszczenia adwokatów. I tak dla porównania: w Izbie wałbrzyskiej na 1 adwokata przypadło w 1985 r. 150 spraw, a w 1984 r. — 177; w Izbie częstochowskiej w 1985 r. — 138, w 1984 — 173,6; w Izbie koszalińskiej w 1985 r. — 123,6, a w 1984 — 120,3.

Obok pracy zawodowej bardzo duża liczba adwokatów uczestniczy aktywnie w życiu politycznym i społecznym jako członkowie organizacji politycznych oraz bardzo licznych i różnorodnych organizacji społecznych, młodzieżowych, kulturalnych, oświatowych, turystycznych i sportowych. Przykładowo podać należy, że do PZPR należy 828 adwokatów (wzrost o 63 w porównaniu z 1984 r.), do ZSL — 138, a do SD — 224.

Mimo dużego wyrobienia społecznego, a często także bardzo wysokiego poziomu zawodowego i etycznego zaledwie 2 adwokatów uzyskało mandat posła do Sejmu PRL, w poprzedniej zaś kadencji Sejmu było 6 adwokatów posłów, wnoszących znaczny wkład w tworzenie prawa. Obecnie 44 adwokatów jest radnymi w radach narodowych.

b) Przygotowanie nowych kadr

Na dzień 31.XII.1985 r. było 353 aplikantów adwokackich (wzrost o 11 osób w porównaniu z rokiem 1984). Samorząd adwokacki zwiększył liczbę etatów aplikanckich w 1986 r. do 500, wychodząc z założenia, że podstawowym źródłem napływu nowych kadr do adwokatury powinna być aplikacja adwokacka.

W 1985 r. trwały prace nad ukształtowaniem najlepszego, odpowiadającego aktualnym w tej chwili potrzebom społecznym modelu postępowania związanego z przyjmowaniem na aplikację adwokacką. Ścierały się tu bardzo zróżnicowane poglądy, występowała wielka różnorodność problemów, co powodowało, że żadna z dotychczasowych koncepcji nie znalazła dotychczas pełnej aprobaty gremium przygotowującego projekt stosownej uchwały.

Trudności te zostaną niewątpliwie przezwyciężone w roku 1986 w ramach bieżącej kadencji samorządu adwokackiego przez opracowanie i podjęcie uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej w sprawie wpisów na listę adwokatów i aplikantów adwokackich osób ubiegających się o przyjęcie do adwokatury. Projekt takiej uchwały został już opracowany i znajduje się w fazie ostatecznych konsultacji.

c) Sytuacja finansowa zespołów i adwokatów

Obroty zespołów adwokackich rosną. W porównaniu z 1984 r., w którym obroty wynosiły około 1.490.150.776 zł, w 1985 r. wynosiły one prawie 1.687.616.247 zł. Natomiast tendencja spadkowa dotycząca udziału zarobków brutto w stosunku do wpływów brutto, jaka występowała w latach ubiegłych, nadal się utrzymywała i udział ten wyniósł w 1984 r. tylko 49,2%. Był to jeden z decydujących czynników takiego stanu, że mimo wzrostu obrotów wzrost wynagrodzeń adwokatów był nieznaczny. Średni dochód netto w 1985 r. wyniósł 19.568 zł w stosunku do pełnozatrudnionych (w 1984 r. — 18.422 zł), a w stosunku do niepełnozatrudnionych — 7.979 zł (w 1984 r. — 6.700 zł).

Tym, co położyło kres tej tendencji, stało się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 10.X.1985 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 51, poz. 266), które wprowadziło zasadę, że opłata za czynności w zespole adwokackim obejmuje ustalone wynagrodzenie oraz ryczałt w wys. 80% tego wynagrodzenia. Ryczałt ten jest przeznaczony na

pokrycie kosztów administracyjnych zespołów i zwolnienie w ten sposób wynagrodzeń adwokatów od nadmiernych obciążeń. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1.I. 1986 r.

Jednocześnie Naczelna Rada Adwokacka, wzorując się na zasadach przyjętych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości, uchwaliła w dniu 26.X.1985 r. przepisy dotyczące opłat za czynności adwokackie w postępowaniu innym niż przed organami wymiaru sprawiedliwości.

W dalszym ciągu jednak nie jest załatwiona sprawa bazy lokalowej zespołów, z których znaczna część wymaga remontów, powiększenia powierzchni użytkowej, zakupu podstawowego sprzętu (biurek, krzesel, szaf, maszyn do pisania itp.).

d) Wskaźniki skuteczności działania zespołu adwokackiego

Liczba spraw przyjętych w 1985 r. wynosiła 388.191, podczas gdy w 1984 r. wynosiła ona 381.366 spraw.

Wśród tych 388.191 spraw 24.869 to sprawy z urzędu. Znaczną większość spraw z urzędu stanowiły sprawy karne.

Skuteczność pomocy adwokata w sprawach cywilnych ocenić można na 60% ; niższa jest ona w sprawach karnych.

Opracowywane przez adwokatów podania o wniesienie rewizji nadzwyczajnych są uwzględniane tylko w bardzo niewielkim stopniu.

3. DOSKONALENIE ZAWODOWE ADWOKATÓW, KSZTAŁCENIE APLIKANTÓW ADWOKACKICH I ZAGADNIENIA ETYKI ZAWODOWEJ

Naczelna Rada Adwokacka, realizując wytyczne Komisji Prawnej Rady Państwa, wiele uwagi poświęca zagadnieniu doskonalenia zawodowego adwokatów. Jest to jeden z ważniejszych samorządowych obowiązków, który w tym zawodzie ma szczególny wymiar. Adwokat musi bowiem legitymować się nie tylko wszechstronną i głęboką wiedzą, ale też szybko przystosowywać się do częstych przecież zmian przepisów i przenosić je na grunt praktyki.

Jedną z form doskonalenia zawodowego w 1985 r. (podobnie jak w poprzednich latach) były sympozja organizowane przez Komisję Doskonalenia Zawodowego Naczelnej Rady Adwokackiej. W roku ubiegłym odbyły się trzy takie sympozja, poświęcone wybranym zagadnieniom kodeksu cywilnego i spółdzielczego wraz ze związanymi z nimi przepisami prawa finansowego, a także poświęcone zmianom w prawie karnym zawartym w ustawach z dnia 26 maja 1985 r. Ośrodek Badawczy Adwokatury zorganizował ogólnopolskie seminarium na temat prawa dewizowego i przestępstw skarbowych. Zajęcia te cieszyły się dużym zainteresowaniem, a udział w nich brali zarówno adwokaci specjalizujący się w omawianych poszczególnych dziedzinach prawa, jak i ci, którzy niedawno rozpoczęli wykonywanie zawodu.

Jak wynika z materiałów przekazanych przez okręgowe rady adwokackie, we wszystkich izbach organizowane są zajęcia związane z doskonaleniem zawodowym. Najczęściej są to odczyty, w których w charakterze wykładowców występują m.in. sędziowie Sądu Najwyższego, naukowcy, dziennikarze, a także adwokaci, wybitni znawcy poszczególnych dziedzin prawa. Zajęcia przygotowywane są w wielu izbach wspólnie z działaczami Zrzeszenia Prawników Polskich.

Niektóre rady organizowały kilkudniowe sympozja, choć ta forma doskonalenia zawodowego w izbach adwokackich jest stosunkowo rzadsza. Stałą formą

doskonalenia zawodowego wszystkich adwokatów jest samokształcenie, w którym zarówno okręgowe rady adwokackie jak i zespoły adwokackie udzielają możliwie szerokiej pomocy m.in. przez prenumeratę orzecznictwa Sądu Najwyższego, czasopism prawniczych, ciekawszych publikacji. Należy tu podkreślić także rolę Redakcji „Palestra”, na łamach której ukazuje się szereg prac przydatnych do wykonywania zawodu adwokata, a także działalność Ośrodka Badawczego Adwokatury. Rozszerzeniu tej pomocy z pewnością nie sprzyjały jednak trudności finansowe adwokatury, a także sytuacja lokalowa zespołów adwokackich, która często wręcz uniemożliwia gromadzenie opracowań i materiałów potrzebnych dla każdego adwokata w jego codziennej pracy. Mimo niewątpliwych osiągnięć w tej dziedzinie Naczelna Rada Adwokacka jest świadoma tego, że doskonalenie zawodowe, pomimo poprawy w stosunku do lat ubiegłych, wymaga dalszej intensyfikacji działań, zwłaszcza na szczeblu zespołów adwokackich.

Naczelna Rada Adwokacka reprezentuje pogląd, że najbardziej właściwą drogą do wykonywania zawodu adwokackiego jest aplikacja adwokacka. Zasada ta znalazła potwierdzenie w stanowisku Ministerstwa Sprawiedliwości, a swój konkretny wyraz w ubiegłorocznym planie rozmieszczenia aplikantów adwokackich, w którym liczba aplikantów wzrosła do 400 osób. W planie na rok 1986 liczba ta została zwiększona do 500 osób, tj. o 25%. Szkolenie aplikantów wiąże się ze znacznymi wydatkami pokrywanymi wyłącznie z własnych środków adwokatury, bez dotacji z budżetu Państwa. Koszty szkolenia aplikantów wyniosły w 1985 r. 58.593 tys. zł, tj. 147.232 zł na jedną osobę. Wielu adwokatów społecznie uczestniczy w zajęciach dydaktycznych z aplikantami, sprawując nad nimi patronat, służy im codzienną radą, swą wiedzą i przykładem. Przy każdej okręgowej radzie adwokackiej działa komisja d/s szkolenia aplikantów bądź też zagadnieniami tymi zajmuje się wyznaczony członek rady.

Adwokaci, wybitni specjaliści stosownych dziedzin, w ramach pracy samorządowej prowadzą wykłady z aplikantami.

W ubiegłym roku, podobnie jak i w latach poprzednich, aktywnie pracowała Komisja Szkolenia Aplikantów Adwokackich Naczelnej Rady Adwokackiej. Z inicjatywy Prezydium NRA komisja ta zorganizowała m.in. 2 sympozja unifikacyjne, tj. dla aplikantów z całego kraju, którzy niedługo będą zdawać egzamin. Wykłady obejmowały takie dziedziny, jak prawo dewizowe, ustawa karna skarbową, postępowanie przed Nacelnym Sądem Administracyjnym, prawo podatkowe, sądownictwo pracy.

Z uczestnikami sympozjum zorganizowanego jesienią ub. roku spotkał się zastępca kierownika Wydziału Społeczno-Prawnego KC PZPR dr Wiktor Grzelec.

Pozytywnym zjawiskiem jest z pewnością dobre przygotowanie osób zdających egzaminy adwokackie. Znikoma liczba ocen niedostatecznych i niewielka dostatecznych nie jest spowodowana liberalizmem komisji egzaminacyjnych, lecz świadczy o wysokim poziomie wiedzy i umiejętności oraz o właściwych formach nauczania aplikantów.

W każdym egzaminie uczestniczą przedstawiciele Naczelnej Rady Adwokackiej. Jak wynika z ich obserwacji, poziom egzaminów adwokackich w ubiegłym roku był jeszcze wyższy niż w latach poprzednich. Nie oznacza to, że nie należy nadal doskonalić programu aplikacji i systemu przyjęć na aplikację. Chodzi bowiem o to, aby w ten sposób zapewnić dopływ do adwokatury osób godnych wykonywania tego trudnego zawodu pod względem walorów intelektualnych i moralnych.

Temu samemu celowi, jakim jest samorządowa troska o coraz lepszy, dosto-

sowane do zachodzących przemian „model” adwokata, służyły ubiegłoroczne prace nad nowym Zbiorem zasad etyki adwokackiej i godności zawodu. Projekt noweli dotychczasowego Zbioru został poddany konsultacji środowiskowej, która potwierdziła zasadność przyjętych kierunków zmian. Zostanie on przekazany pod obrady Naczelnej Rady Adwokackiej na jednym z jej najbliższych posiedzeń plenarnych.

4. SPRAWY DISCYPLINARNE

Usprawnienie postępowania dyscyplinarnego i zwiększenia jego skuteczności było przedmiotem stałej troski organów samorządu adwokackiego. Rzecznik Dyscyplinarny Naczelnej Rady Adwokackiej kontrolował na bieżąco pracę rzeczników okręgowych rad adwokackich i udzielał im wytycznych zmierzających do usprawnienia i przyspieszenia postępowań dyscyplinarnych. W jednym wypadku wobec stwierdzonej opieszałości w działaniu rzecznik okręgowej rady adwokackiej został odwołany. W dwóch wypadkach, w których również stwierdzono nieprawidłowe działanie rzeczników, przeprowadzone zostały wizytacje mające na celu usunięcie tych nieprawidłowości.

Wszystkie powyższe działania zmierzały do poprawy poziomu postępowań dyscyplinarnych i zwiększenie ich skuteczności.

Jeśli chodzi o dane liczbowe, to Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatrzył w 1985 r. 28 spraw, w tym 4 z roku poprzedniego. Najwięcej (8) z nich dotyczyło naruszenia obowiązków zawodowych, 6 — rozliczeń finansowych, 4 — naruszenia zasad etyki zawodowej, 3 — nadużycia wolności słowa, 2 — nadużycia alkoholu. Pięć spraw nie było związanych z wykonywaniem zawodu adwokata, lecz powstały one na tle stosunków rodzinnych. W 20 orzeczeniach Wyższego Sądu Dyscyplinarnego bądź utrzymało w mocy orzeczenie sądu I instancji, bądź zmieniono wymiar kary, bądź też odwołanie pozostawiono bez rozpoznania. W dwóch wypadkach obwinieni zostali uniewinnieni. Sześć orzeczeń sądów I instancji uchylono i sprawy przekazano do ponownego rozpoznania.

Rzecznik Dyscyplinarny Naczelnej Rady Adwokackiej prowadził w 1985 r. postępowanie w 16 sprawach. Pięć z nich dotyczyło nieprawidłowości w rozliczeniach finansowych, 3 — niedopełnienia obowiązków zawodowych i 3 — nadużycia wolności słowa. Wobec 5 obwinionych wniesiono akty oskarżenia. W dwóch sprawach Rzecznik odmówił wszczęcia postępowania dyscyplinarnego z braku podstaw do wniesienia aktu oskarżenia. W 5 wypadkach postępowanie zostało umorzone.

Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej wniósł w 1985 r. dwie rewizje nadzwyczajne. Obie rewizje były na niekorzyść obwinionych i zostały przez Sąd Najwyższy uwzględnione.

Analiza postępowań toczących się przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym i Rzecznikiem Dyscyplinarnym Naczelnej Rady Adwokackiej wskazuje na to, że zarówno struktura przewinień dyscyplinarnych jak i ich liczba nie ulega zasadniczym zmianom. Niewątpliwym wpływ na ten stan rzeczy, a zwłaszcza na brak tendencji do wzrostu liczby postępowań dyscyplinarnych, ma ogólnie wysoki poziom zawodowy i etyczny adwokatów, będący następstwem ich dobrego przygotowania zawodowego.

Istotnym środkiem profilaktycznym są rozmowy indywidualne przeprowadzane przez dziekanów z adwokatami, którzy popełnili podczas wykonywania czynności zawodowych uchybienia o mniejszym znaczeniu, a także udzielanie ostrzeżenia lub upomnienia dziekańskiego. Ważne znaczenie profilaktyczne mają też wizytacje i zalenienia powizytacyjne.

5. NADZÓR NAD OKRĘGOWYMI RADAMI ADWOKACKIMI I ZESPOŁAMI ADWOKACKIMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ WIZYTACYJNA

Jedną z form nadzoru sprawowanego przez Naczelną Radę Adwokacką nad okręgowymi radami adwokackimi i zespołami adwokackimi stanowi rozpatrywanie odwołań od uchwał i kontrola uchwał rad podejmowanych w sprawach wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, wniosków o wyrażenie zgody na wykonywanie zawodu adwokata indywidualnie, wyznaczanie siedzib uprawniających do wykonywania zawodu adwokata, a także w innych indywidualnych sprawach adwokatów.

W ramach tego nadzoru Prezydium NRA rozpatrzyło 349 odwołań od uchwał rad, w tym 106 — w sprawach o wpis na listę adwokatów, 100 — w sprawach o wpis na listę aplikantów adwokackich, 99 — dotyczących zmiany lub wyznaczenia siedziby, 10 — w sprawach zezwolenia na wykonywanie zawodu adwokata indywidualnie i 34 — w innych sprawach. Łącznie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej uwzględniło 124 odwołania, uchylając uchwały rady i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania.

Prezydium analizowało wszystkie uchwały okręgowych rad adwokackich w sprawach indywidualnych, a także te, od których zainteresowani nie złożyli odwołań. W razie stwierdzenia, że uchwała została podjęta sprzecznie z prawem, Prezydium ingerowało, uchylając ją z urzędu. Uchwał, które zostały w tym trybie uchylone było łącznie w 1985 roku 103.

W 1985 r. do wszystkich izb adwokackich wpłynęło 412 wniosków o wpis na listę adwokatów, w tym: od radców prawnych — 238, od egzaminowanych aplikantów adwokackich — 82, od byłych sędziów — 50 i byłych prokuratorów — 34. Wpis uzyskało 320 osób. Natomiast o przyjęcie na aplikację adwokacką ubiegały się 452 osoby. Przyjęto 102 kandydatów na aplikację.

Minister Sprawiedliwości sprzeciwił się wpisowi na listę adwokatów w 24 wypadkach i wpisowi na listę aplikantów adwokackich w 26 wypadkach. Część tych sprzeciwów uzasadniona była odmienną od organów samorządu adwokackiego oceną reńkojmi osoby ubiegającej się o wpis.

W celu usprawnienia i ujednoczenia praktyki w zakresie polityki kadrowej Prezydium NRA zorganizowało 2 narady. Na naradzie dziekanów okręgowych rad adwokackich, która odbyła się w I półroczu ubiegłego roku, uzgodniono ostatecznie szczególnie ważny dla adwokatury projekt planu rozmieszczenia adwokatów, aplikantów adwokackich i zespołów adwokackich. Projekt ten został następnie uzgodniony z Ministrem Sprawiedliwości w trybie art. 58 p.o.a. i uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką.

Podkreślić należy, że w ten sposób zakończono impas, który trwał blisko 2 lata, albowiem od 1983 r. adwokatura funkcjonowała jedynie na podstawie prowizorycznych planów rozmieszczenia. Pozytywny klimat wokół adwokatury, jaki powstał w 1985 roku, pozwolił zarówno na wewnętrzne ustalenie, jak i na uzgodnienie z Ministerstwem Sprawiedliwości racjonalnego planu rozmieszczenia na lata 1985 i 1986, dostosowanego do potrzeb społecznych w zakresie pomocy prawnej, a także możliwości i potrzeb adwokatury.

Na tej naradzie dziekanów, a także na zorganizowanej w II półroczu 1985 r. naradzie sekretarzy okręgowych rad adwokackich omawiano szereg problemów związanych z postępowaniem w sprawach wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich. Obejmowały one zarówno sprawy związane z realizacją uchwały Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 6 grudnia 1984 r. (o szczegółowych zasadach i

trybie postępowania w sprawach indywidualnych), jak i przestrzeganie w poszczególnych organach samorządu adwokackiego terminów załatwiania spraw osobowych, kompletności i prawidłowości dokumentów niezbędnych do podjęcia uchwał oraz uzasadnienia uchwał. Obserwuje się wyraźną poprawę w stosunku do ubiegłego roku, niemniej jednak w okręgowych radach adwokackich występują jeszcze pewne nieprawidłowości w tym zakresie.

Ocena praktyki załatwiania spraw osobowych wskazuje na potrzebę nowelizacji uchwały z dnia 6 grudnia 1984 r., m. in. przez uzupełnienie postanowieniami dotyczącymi wyznaczania siedzib uprawniających do wykonywania zawodu adwokata. Konieczne jest bowiem pogodzenie wynikających z prawa o adwokaturze dwóch zasad: obligatoryjności wyznaczania siedziby w wypadku wpisu na listę b. sędziego lub b. prokuratora z koniecznością ścisłego przestrzegania, by liczba adwokatów, którzy zostaną przyjęci w danym roku do zespołów adwokackich, nie przekroczyła limitu ustalonego w planie rozmieszczenia adwokatów w poszczególnych izbach adwokackich.

Pod koniec ubiegłego roku został powołany przez Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej specjalny zespół, który pracuje nad nowelizacją uchwały z 6 grudnia 1984 r., m. in. w tym zakresie. Prace zespołu wkrótce zostaną zakończone.

Niektóre sprawy związane z procedurą wpisów, a także z oceną rękojmi osób ubiegających się o wpis na listę adwokatów i aplikantów adwokackich są przedmiotem rozmów z przedstawicielami Ministra Sprawiedliwości. Chodzi bowiem o dalej idące zbliżenie stanowisk i doskonalsze niż do tej pory załatwianie tych ważnych spraw przez organy adwokatury. Byłoby także pożądane wprowadzenie nieco innych niż dotychczas zasad w zakresie udzielania zezwoleń na wykonywanie zawodu przez adwokata indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem. Według art. 4 ust. 3 ustawy-Prawo o adwokaturze, Minister Sprawiedliwości w uzasadnionych wypadkach na wniosek okręgowej rady adwokackiej może wyrazić zgodę na taki sposób wykonywania zawodu adwokata. Według stanu na dzień 31 grudnia 1985 r. zgodę na kancelarie indywidualne uzyskało 43 adwokatów, z reguły w małych miastach, gdzie nie ma sądów rejonowych. Zgody te przeważnie udzielane są na jeden rok. Jest to okres zbyt krótki, by adwokat mógł stworzyć sobie właściwy warsztat pracy, uzyskać lokal, zatrudnić pracownika. Stąd też wydaje się, że zezwolenia powinny być udzielane na 5 do 10 lat, także w odniesieniu do adwokatów, którzy ukończyli 70 lat życia, i w większych miastach, w których funkcjonują zespoły adwokackie. Obecna polityka koncesyjna prowadzona w tych sprawach uniemożliwia dostateczne wykorzystanie potencjału intelektualnego adwokatów w służbie wymiaru sprawiedliwości. Jest ona niezgodna z kierunkiem orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, który uchylił kilka decyzji Ministra Sprawiedliwości odmawiających udzielenia zgody na otworzenie kancelarii indywidualnej.

Nadzór nad okręgowymi radami adwokackimi polegał także na analizie ich działalności dokonywanej przez Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej. Wszystkie protokoły z posiedzeń rad przesyłane są zazwyczaj do NRA w terminie jednego miesiąca. Prawidłowo realizowana jest uchwała Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 7 lipca 1984 r., wprowadzająca obowiązek przekazywania do Naczelnej Rady Adwokackiej kopii wszystkich uchwał podejmowanych przez okręgowe rady adwokackie. Kopie te przesyłane są do Ministerstwa Sprawiedliwości. Uchwały badane są przez Prezydium NRA pod względem ich zgodności z prawem. W 1985 r. Prezydium NRA ingerowało w 6 wypadkach, uchylając w trybie art. 60 ustawy-Prawo o adwokaturze sprzeczne z prawem uchwały dotyczące innych spraw niż osobowe.

Dla przykładu należy wymienić uchwały: w sprawie zezwolenia na prowadzenie sprawy cudzoziemca dewizowego (obecnie tzw. „osoby zagranicznej”), o ustalenie opłaty pobieranej przy wpisach na listę adwokatów, o przeniesieniu siedziby zawodowej z zastrzeżeniem terminu.

Nadzór nad działalnością okręgowych rad adwokackich i zespołów adwokackich wykonywany był także poprzez Centralny Zespół Wizytatorów przy Naczelnej Radzie Adwokackiej i zespoły wizytatorów przy okręgowych radach adwokackich. Centralny Zespół Wizytatorów przeprowadził w ubiegłym roku 55 wizytacji. Była to liczba wyższa niż w 1984 r. (48 wizytacji), tj. o 7 więcej. Kontrolą objęto działalność wszystkich okręgowych rad adwokackich. Badano m.in. zgodność faktycznego rozmieszczenia adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich z planem rozmieszczenia i potrzebami społecznymi na pomoc prawną, terminowość i prawidłowość załatwiania wniosków o wpis na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, sposób realizacji uchwał Naczelnej Rady Adwokackiej i jej Prezydium, a także własnych uchwał rady. Wizytacjami objęto także zagadnienia finansowe, organizację doskonalenia zawodowego adwokatów, sposób szkolenia aplikantów adwokackich.

Przedmiotem wizytacji zespołów adwokackich była m.in. analiza prawidłowości ustalenia wynagrodzeń adwokatów, zapisów na poszczególnych kontaktach, wykonywania obowiązków przez patronów aplikantów, ocena jakości pracy zawodowej adwokatów ze szczególnym uwzględnieniem adwokatów o najkrótszym stażu, tj. tych, którzy uzyskali członkostwo zespołu adwokackiego w okresie ostatnich dwóch lat. Przeprowadzono wrywkowe kontrole akt spraw cywilnych i karnych toczących się obecnie w sądach w celu stwierdzenia prawidłowości ich rejestracji w zespołach adwokackich. Wizytatorzy Centralnego Zespołu Wizytatorów i zespołów przy okręgowych radach adwokackich przeprowadzili 370 kontroli w zespołach adwokackich. Łącznie liczba wizytacji zespołów adwokackich była o 10 % wyższa niż w 1984 r.

Centralny Zespół Wizytatorów wydał w ubiegłym roku zalecenia powizytacyjne 20 radom. Dotyczyły one takich spraw, jak usunięcie nieprawidłowości w zapisach na kontaktach, poprawy działalności w zakresie doskonalenia zawodowego, przestrzegania terminów załatwiania spraw indywidualnych oraz skarg i zażaleń. Zalecenia powizytacyjne otrzymało ok. 60% wizytowanych zespołów adwokackich. Wydano je w celu usunięcia niedokładności w wypełnianiu kart ewidencyjnych, zapisów na kontaktach itp.

W wyniku wizytacji ustalono również szereg pozytywnych zjawisk. Należy do nich z pewnością generalnie wysoki poziom pracy zawodowej adwokatów i ogólnie wysoki poziom etyki zawodowej. Praca ta, co stwierdzili również wizytatorzy, wykonywana jest niejednokrotnie w trudnych lub nawet bardzo trudnych warunkach lokalowych zespołów adwokackich, wspomagana przez niewielki personel administracyjny. Wyposażenie wielu zespołów adwokackich w materiały i urządzenia biurowe jest bardzo skromne. Sytuacja ta w dużej mierze wynikała z trudności w uzyskiwaniu nowych lokali dla zespołów adwokackich, a także z kłopotów finansowych wielu z nich, będących następstwem wzrostu kosztów eksploatacyjnych i administracyjnych przy nie zmienionych od 1981 r. stawkach opłat za czynności adwokackie. Perspektywy poprawy tej sytuacji stworzyło wprowadzenie z dniem 1 stycznia 1986 r. nowych zasad tych opłat, o czym mowa w następnym rozdziale. W planach wizytacyjnych w 1986 r. przewiduje się więc analizę wpływu tych zasad na sytuację finansową zespołów adwokackich i możliwości poprawy warunków pracy adwokatów.

6. ZAGADNIENIA FINANSOWE, INWESTYCYJNE I SOCJALNO-BYTOWE

Sytuacja finansowa adwokatury w 1985 r. nie była łatwa. Szczegółowiej obrazują ją dane zawarte w rozdziale 2. Warto jednak podkreślić, że przeciętne wynagrodzenie netto adwokata wyniosło 19.568 zł. Następowало istotne zwiększenie kosztów administracyjnych zespołów adwokackich. W znacznej części zespołów koszty te pochłaniały o wiele więcej niż połowę wynagrodzenia adwokata, nie licząc różnych dodatkowych obciążeń samorządowych, jak składka na rzecz Funduszu Wzajemnej Pomocy Koleżeńskiej. Problemy finansowe adwokatury sygnalizowane były przez Naczelną Radę Adwokacką w poprzednim sprawozdaniu. W ubiegłym roku wpłynęły one na dalsze pogorszenie sytuacji zespołów adwokackich, częściową dewastację ich bazy, brak możliwości zwiększenia powierzchni w zespołach np. przez wynajęcie nowego lokalu. Szczupłość powierzchni zespołów stała się jeszcze bardziej odczuwalna w rezultacie zwiększenia liczby adwokatów i aplikantów adwokackich w ubiegłorocznym planie rozmieszczenia.

Jak zaznaczono w poprzednim rozdziale, stwierdzono trudną sytuację lokalową zespołów adwokackich podczas wielu wizytacji. Z jednej strony cieszyć może, że mimo tych ciężkich warunków, braku dostatecznego personelu administracyjnego, skromnego wyposażenia biurowego poziom pracy zawodowej adwokatów nie obniżył się w ubiegłym roku. Niemniej jednak konieczne jest szybkie i powszechne uzdrowienie bazy materialnej zespołów adwokackich.

Korzystny przełom z pewnością już nastąpił. Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 1985 r., które weszło w życie z dniem 1 stycznia 1986 r., wprowadzono nowe zasady opłat za czynności zespołów adwokackich w postępowaniu przed wymiarem sprawiedliwości. Uzupełniają one każde wynagrodzenie kwotą 80-procentowego ryczałtu wpłacanego dodatkowo przez klienta z przeznaczeniem na koszty administracyjne zespołu. Analogiczne rozwiązanie przyjęte zostało w uchwale Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 26 października 1985 r., ustalającej stawki za czynności w postępowaniu innym niż przed organami wymiaru sprawiedliwości.

Tym samym więc wynagrodzenie adwokata zostało częściowo „zwolnione” od obciążeń na rzecz zespołu. Z pierwszych doświadczeń po wprowadzeniu nowych zasad można już powiedzieć o ich pozytywnych skutkach.

Będzie można obecnie przystąpić do załatwienia najpilniejszych potrzeb adwokatury. Nowe stawki nie rozwiążą wszystkich problemów, albowiem nadal wynagrodzenie adwokata za niektóre sprawy nie jest adekwatne do jego rzeczywistego nakładu pracy. Zaległości w zespołach są duże i narastały przez lata. Trzeba więc będzie niemałych nakładów finansowych, aby je nadrobić. Wysoki jest koszt utrzymania 5 ośrodków będących własnością adwokatury. Spełniają one wielofunkcyjne role domów czasowych, ośrodków szkoleniowych i miejsc pracy twórczej, a przy tym dalekie są od luksusu. Ze względów finansowych podjęto jedynie wstępne prace nad projektem budowy Domu Adwokata Seniora, mimo że opinia większości środowiska wskazuje na potrzebę szybkiej realizacji tej inwestycji.

Głębką troskę w samorządzie adwokackim budziła od dawna i budzi nadal coraz bardziej niepokojąca sytuacja materialna adwokatów emerytów i rencistów. Jest to następstwem obowiązującego adwokatów od 1952 r. systemu emerytalno-rentowego. Jak wynika z badań Ośrodka Badawczego Adwokatury, 6% emerytowanych adwokatów otrzymuje świadczenia z ZUS nie przekraczające 6 tys. zł, 15,3% od 6 tys. do 8 tys., 18,1% od 8 tys. do 10 tys., 15,3% — od 10 tys. do 12 tys.,

17,3% — od 12 tys. do 15 tys. zł, 6% — od 15 tys. do 18 tys. zł, 5,2% — od 18 tys. do 20 tys. zł i 4,8% powyżej 20 tys. zł. W świetle tych danych mniej więcej co trzeci adwokat otrzymywał emeryturę w wysokości poniżej 10 tys. zł miesięcznie.

W ramach Funduszu Wzajemnej Pomocy Koleżeńskiej, tworzono nadal ze środków obciążających wynagrodzenie każdego adwokata wykonującego zawód w zespole adwokackim, świadczona jest pomoc finansowa dla adwokatów emerytów i rencistów. Szczupłość tego funduszu pozwala jednak na zaledwie symboliczną pomoc lub jednorazowe wsparcie w wypadkach losowych. Jest on uzupełniany dotacjami z budżetu Naczelnej Rady Adwokackiej. Dotacje te są jednak niewystarczające. Podkreślić trzeba, że pomoc i opieka nad starszymi adwokatami nie sprowadza się jedynie do spraw finansowych. Aktywnie działają koła seniorów skupiające w swym gronie wielu szczególnie zasłużonych dla samorządu adwokatów. Starsi adwokaci zapraszani są na okolicznościowe imprezy. Znajdują się także w gronie osób odznaczonych. Część z nich, o ile pozwala na to ich zdrowie, wspomaga swoją wiedzą młodszych kolegów, pełniąc funkcje konsultantów w zespołach adwokackich. Podjęta w 1985 r. przez Naczelną Radę Adwokacką uchwała dotycząca emerytów nakłada obowiązek udzielania im pomocy na wszelkie organy samorządu adwokackiego. Nie rozwiązuje to jednak bolesnego problemu trudnych warunków socjalnych i bytowych wielu starszych adwokatów. W związku z tym Naczelna Rada Adwokacka pozwala sobie prosić o rozważenie możliwości podwyższenia podstawy wymiaru emerytur i rent tym adwokatom, którzy pobierają dotychczas rażąco niskie świadczenia, zwłaszcza że w ciągu blisko 40 lat PRL wykonywali oni nieodpłatnie funkcję obrońców z urzędu i nie mogli uzyskiwać żadnych dodatkowych wynagrodzeń poza swoim zawodem.

7. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI SPOŁECZNYMI

Podobnie jak w latach poprzednich kontynuowana była współpraca adwokatury z organizacjami społecznymi. Na szczeblu okręgowych rad adwokackich przejawiała się ona przede wszystkim w realizacji programu edukacji prawnopaństwowej społeczeństwa zatwierdzonego przez Biuro Polityczne KC PZPR. Najczęstszym partnerem rad było Zrzeszenie Prawników Polskich.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej utrzymywało też kontakty z Radą Krajową Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego. Dotyczyły one m.in. stałego niemal udziału w pracach Komisji Prawa i Praworządności PRON, a także Forum Młodego Pokolenia.

W ramach współpracy ze Zrzeszeniem Prawników Polskich przedstawiciele Prezydium NRA uczestniczyli w pracach Zarządu Głównego ZPP, a także we wspólnym wyjeździe do Norymbergi z okazji 40-lecia procesu norymberskiego.

Realizacja programu edukacji prawnopaństwowej społeczeństwa przejawiała się m.in. w reaktywowaniu kontaktów z Zarządem Głównym Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. W najbliższym okresie planowane jest podjęcie wspólnych prac nad nadaniem nowego brzmienia porozumieniu o współpracy między adwokaturą a TPD. Dotyczyć to będzie zwłaszcza rozszerzenia zakresu bezpłatnego poradnictwa, udziału adwokatów w poradniach społeczno-zawodowych itp. Z programem tym wiąże się także udział adwokatów w wielu izbach adwokackich w pracach ośrodków społeczno-prawnych Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej.

Istnieją stałe kontakty pomiędzy samorządem adwokackim a samorządem radcowskim. Przygotowane zostało wspólne posiedzenie Prezydiów obu samorządów,

na którym przewiduje się podjęcie uchwały określającej zasady współpracy. Podkreślić trzeba także współpracę adwokatury z Federacją Konsumentów.

8. WSPÓŁPRACA Z ADWOKATAMI ZAGRANICZNYMI

Adwokatura polska kontynuowała w 1985 r. współpracę z adwokatami zagranicznymi. Nastąpiło ożywienie kontaktów z adwokatami państw socjalistycznych. Przebywała w Polsce delegacja adwokatury węgierskiej i adwokatury Niemieckiej Republiki Demokratycznej, a na początku 1986 r. przybyła delegacja adwokatury bułgarskiej, w składzie której był m.in. członek Komitetu Centralnego Bułgarskiej Partii Komunistycznej. Ponadto Naczelna Rada Adwokacka gościła przedstawicieli adwokatury austriackiej, francuskiej i włoskiej.

Przedstawiciele adwokatury polskiej wyjeżdżali do Jugosławii — na zaproszenie adwokatury tego kraju, do Paryża — na zaproszenie adwokatury paryskiej, do Londynu — na zaproszenie rządu brytyjskiego. Uczestniczyli także w dorocznej konferencji prezesów adwokatów europejskich w Wiedniu i w Norymberdze na sesji upamiętniającej 40-lecie procesu norymberskiego.

Kontakty te służyły pogłębieniu doświadczeń zawodowych i wymianie poglądów. Pozwoliły na prezentację dorobku adwokatury polskiej, jej roli i miejsca w socjalistycznym systemie państwowym. Szczególnie owocne były spotkania z bratnimi adwokatami państw socjalistycznych.

Pod koniec ubiegłego roku po raz pierwszy złożyli wizyty w Naczelnej Radzie Adwokackiej przedstawiciele prawników Chińskiej Republiki Ludowej, a wśród nich dwóch adwokatów. Należy przypuszczać, że po tym pierwszym spotkaniu wymiana doświadczeń między adwokatami polskimi a prawnikami z Chińskiej Republiki Ludowej będzie kontynuowana i stanie się źródłem nowych i interesujących doświadczeń.

Prezydium NRA wystosowało zaproszenie do Kolegiów reprezentujących adwokatów radziecką. Należy oczekiwać, że w 1986 r. wizyta ta dojdzie do skutku.

Na podkreślenie zasługuje też inicjatywa Okręgowej Rady Adwokackiej w Krakowie, polegająca na wymianie doświadczeń w zakresie szkolenia aplikantów adwokackich z jedną z izb adwokackich na Węgrzech.

9. OŚRODEK BADAWCZY ADWOKATURY I DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Ważną rolę w pracy samorządu adwokackiego pełni Ośrodek Badawczy Adwokatury. W ubiegłym roku rozpoczęto prace nad zmianą statutu Ośrodka. Opracowano projekt, w którym m.in. rozszerzone zostały zadania Ośrodka w zakresie działalności o charakterze naukowo-badawczym, i położono większy nacisk na działalność wydawniczą służącą doskonaleniu zawodowemu. Statut wymaga zatwierdzenia przez Naczelną Radę Adwokacką.

Biblioteka Adwokatury, którą prowadzi Ośrodek, wzbogaciła się w ub. roku o dalsze cenne pozycje z różnych dziedzin prawa, historii i socjologii. Stale wzrasta liczba czytelników.

W ramach badań Ośrodka przeprowadzono obszerną ankietę na temat warunków życia adwokatów emerytów i rencistów. Objęto nią połowę adwokatów emerytów i rencistów, wybranych metodą losowania. Treść ankiety opracowano z udziałem naukowców-socjologów.

Działający przy Ośrodku Klub Adwokatów Pisarzy, podobnie jak w latach

ubiegłych, prowadził w 1985 r. ożywioną działalność. Klub był organizatorem Ogólnopolskiego zjazdu adwokatów pisarzy, który się odbył w Krakowie. Wydany został także trzeci tom „Palestry Literackiej”, cieszący się dużą popularnością.

Ośrodek zorganizował w styczniu 1985 r. seminarium ogólnopolskie na temat prawa dewizowego i przepisów o przestępstwach skarbowych. Z inicjatywy Ośrodka wybitni adwokaci prowadzili wykłady z zakresu retoryki dla studentów wyższych uczelni w ramach „Studium wymowy dla studentów”.

Systematycznie pracuje Sekcja Historyczna Ośrodka nad redakcją Słownika Biograficznego Adwokatów Polskich. Stanowi to część prac w ramach dużego i ambitnego przedsięwzięcia, jakim ma być przygotowanie i wydanie „Dziejów Adwokatury Polskiej”.

Wielokierunkowa działalność centralnych i terenowych organów adwokatury znajdowała swój wierny wyraz w publikacjach na łamach organu prasowego Naczelnej Rady Adwokackiej miesięcznika „Palestry”. Na łamach tego wydawnictwa o wielce zróżnicowanej tematyce znajdowała pełne odbicie nie tylko problematyka życia zawodowego i samorządowego adwokatury. Prowadzono też rozległą działalność informacyjno-problemową w dziedzinie społeczno-prawnej i upowszechniania prawa i praworządności.

W 1985 r. wydano dziesięć zeszytów czasopisma (w tym dwa numery podwójne), w którym w części artykułowej znalazły się publikacje przeszło 70 autorów, spośród których było 31 adwokatów. W artykułach zamieszczonych w „Palestrze” przedstawiono poglądy przedstawicieli nauki uniwersyteckiej w dziedzinie prawa i praktyków związanych z wymiarem sprawiedliwości. W publicystyce naukowej kładziono m.in. akcent na zwalczanie przejawów patologii społecznej i usuwania jej źródeł. W „Palestrze” zamieszczono też wybór orzeczeń Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z głosami, służących celom doskonalenia zawodowego.

Godzi się zauważyć, że w polskim piśmiennictwie prawniczym, zwłaszcza w monografiach naukowych, pozycje publikowane w „Palestrze” są często przytaczane jako źródła wiedzy jurydycznej.

Redakcja czasopisma otworzyła młodym pracownikom nauk prawnych szerokie możliwości publikowania ich pierwszych prac w zakresie doktryny prawa.

„Palestra” ukazywała się w nakładzie 6.360 egzemplarzy o objętości łącznej 140 arkuszy wydawniczych. Jeden z jej zeszytów (numer 11) był numerem regionalnym z pięciu województw zachodnich zgrupowanych w Izbie poznańskiej. Zeszyt ten spotkał się z wysoką oceną czytelników czasopisma.

W postaci odrębnych broszur stanowiących wkładki do „Palestry” wydano w 1985 roku broszurę o cywilnoprawnych aspektach uwłaszczenia rolników oraz broszurę na temat 10-letniej działalności Ośrodka Badawczego Adwokatury. W szerokim zakresie rozpowszechniono też akty normatywne o nowej taksie adwokackiej, obowiązującej od 1 stycznia 1986 roku.

Redakcja „Palestry” jest samowystarczalna (nie otrzymuje dotacji z budżetu NRA), cena numeru utrzymywała się w roku 1985 bez podwyżek (100 zł). Dopiero ostatnio — na początku roku 1986 (wskutek znacznie zwiększonych kosztów wydawniczych) przewiduje się pewien wzrost ceny numeru tego wydawnictwa.

10. WNIOSKI

Naczelna Rada Adwokacka będzie realizować w 1986 r. następujące zadania:

1. Intensywne starania o integrację środowiska adwokackiego w duchu tolerancji

i wzajemnego zrozumienia, realizacji idei porozumienia narodowego w atmosferze poszanowania praworządności i demokracji w socjalistycznym Państwie Polskim.

2. Dalsze doskonalenie zasad wykonywania zawodu adwokackiego w ramach kształcenia i wychowania aplikantów adwokackich oraz osiągania coraz wyższego poziomu w świadczeniu pomocy prawnej przez adwokatów.
3. Czuwanie nad poziomem etyki zawodowej i godności zawodu. Zakończenie prac nad nowym Zbiorem zasad etyki i godności zawodu.
4. Zakończenie prac nad zasadami polityki kadrowej w adwokaturze.
5. Pogłębienie zasad samorządności we wszystkich ogniwach adwokatury i we wszystkich jej organach i władzach ze szczególnym uwzględnieniem okręgowych rad adwokackich i zespołów adwokackich.
6. Wszechstronne działania zmierzające do współpracy adwokatury z szeroko pojętym środowiskiem prawniczym, organami władzy i administracji państwowej, organizacjami politycznymi i społecznymi.
7. Podjęcie pilnych prac nad utrzymaniem na odpowiednim poziomie bazy lokalowej adwokatury oraz budowaniem nowych lokali przede wszystkim dla zespołów adwokackich.
8. Podjęcie starań zmierzających do lepszego dostosowania stawek opłat za czynności zespołów adwokackich do wkładu pracy, wiedzy i umiejętności adwokatów.
9. Dalsze działania w celu poprawy sytuacji bytowej i finansowej adwokatów emerytów i rencistów.
10. Rozwijanie współpracy z adwokaturami zagranicznymi, a w szczególności z adwokaturami krajów socjalistycznych.
11. Kontynuowanie działań na rzecz realizacji Programu edukacji prawnopństwowej społeczeństwa, zatwierdzonego przez Biuro Polityczne KC PZPR.
12. Przygotowanie Krajowego Zjazdu Adwokatury.

B. SPRAWOZDANIE Z POSIEDZENIA NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ W DNIACH 15 I 16 MARCA 1986 R. (XII)

W dniach 15 i 16 marca 1986 r. odbyło się w Domu Pracy Twórczej Adwokatów w Grzegorzewicach XII kolejne posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej, na którym przyjęto następujący porządek obrad:

1. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej w dniu 14 grudnia 1985 r.
2. Sprawy finansowe adwokatury:
  - a) sprawozdanie z wykonania planu finansowego NRA, Ośrodka Badawczego Adwokatury i Redakcji „Palestra” w 1985 r.,
  - b) wnioski Wyższej Komisji Rewizyjnej w zakresie wykonania planu finansowego w 1985 r.,
  - c) uchwalenie planu finansowego NRA, OBA i Redakcji „Palestra” na 1986 r.
3. Przyjęcie tekstu sprawozdania dla Rady Państwa z działalności adwokatury w 1985 r.
4. Podjęcie uchwały w sprawie ustalenia daty Krajowego Zjazdu Adwokatury.
5. Ustalenie kalendarza zgromadzeń izb adwokackich w 1986 r.
6. Podjęcie uchwały w sprawie zwołania sesji pn. „Adwokatura polska w służbie nauki prawa”.
7. Podjęcie uchwały o zasadach i trybie postępowania Naczelnej Rady Adwo-